

NOTA VAN TOELICHTING

Algemene toelichting

De taken van het advies- en meldpunt kindermishandeling (AMK) zijn thans geregeld in de artikelen 243a tot en met 243d van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek van Aruba (BWA). Als het AMK fungeert sinds 1 juni 2019 het Bureau Sostenemi. Op grond van artikel 1:243a, eerste lid, BWA is het AMK onder meer verantwoordelijk voor het verstrekken van advies aan een persoon of instelling die een vermoeden van kindermishandeling heeft over de te nemen stappen, het onderzoeken in hoeverre daadwerkelijk sprake is van een situatie van kindermishandeling en het beoordelen van de vraag of sprake is van kindermishandeling en tot welke stappen een voorkomend geval aanleiding geeft. Ter uitvoering van deze taken is het AMK bevoegd om aan beroepspersonen – en wel zonder toestemming van de betrokkene (het kind, diens ouders of andere verantwoordelijke) – te verzoeken om inlichtingen te verstrekken teneinde een situatie van kindermishandeling te beëindigen of een redelijk vermoeden daarvan te onderzoeken (artikel 1:243b BWA). Een beroepspersoon is degene die in een beroepsmatige, hulpverlenende of pedagogische relatie staat tot de minderjarige of zijn gezin. Het gaat dus om een persoon met wie de minderjarige of zijn gezin een professionele verhouding heeft. In deze nota van toelichting wordt dan ook gesproken van de professional. Professionals in de zin van dit landsbesluit zijn onder meer docenten, Intern Begeleiders (IB'ers), leidsters van de kinderopvang, artsen, tandartsen, verpleegkundigen, psychologen, maatschappelijk werkers, etc. Ook politieagenten worden als professionals in de zin van dit landsbesluit aangemerkt, daar zij in gevallen van bijvoorbeeld huiselijk geweld, als hulpverlener in contact komen met een minderjarige of zijn gezin. De vraag of een beroepspersoon aan het AMK inlichtingen mag verstrekken, wordt in artikel 1:243c, eerste lid, BWA beantwoord. Een beroepspersoon die op grond van een wettelijk voorschrift of op grond van zijn ambt of beroep tot geheimhouding verplicht is, mag zonder toestemming van de betrokkene aan het AMK inlichtingen verstrekken indien dit noodzakelijk is om een situatie van kindermishandeling te beëindigen of een redelijk vermoeden van kindermishandeling te onderzoeken.

De wijze waarop een professional in een situatie van kindermishandeling of een redelijk vermoeden daarvan dient te handelen, wordt in Boek 1 BWA niet geregeld. Ten behoeve daarvan is in artikel 1:243d BWA een delegatiegrondslag opgenomen voor het aanwijzen van de beroepspersonen die verplicht zijn om een meldcode op te stellen en die moeten toezien op het gebruik van deze meldcode. In de meldcode moet stapsgewijs worden aangegeven hoe de professional dient te handelen bij signalen van kindermishandeling.

In het voorliggende landsbesluit wordt dus vastgelegd welke elementen er minimaal in de meldcode moeten worden opgenomen. Het landsbesluit stelt aan de meldcode een aantal minimumeisen, waaronder vijf stappen die door de professional moeten worden doorlopen. Dit maakt het voor het AMK en hulpverleners makkelijker om afspraken te maken met de verschillende organisaties die met de meldcode werken. De verplichte stappen moeten ervoor zorgen dat een zorgvuldige afweging wordt gemaakt, voordat eventueel wordt overgegaan tot een melding bij het AMK. Ook maken zij duidelijk op welke wijze wordt omgegaan met signalen van (mogelijke) kindermishandeling.

Voorop wordt gesteld dat de meldcode in het veld wordt aangeduid als de '*Codigo (di Proteccion)*', ofwel beschermingscode. Met het oog hierop zal in deze nota van toelichting verder worden gesproken over de Codigo. Het is tevens van belang het volgende te vermelden. Hoewel in artikel 1:243d, eerste lid, wordt bepaald dat het de aan te wijzen professionals zijn die de Codigo moeten opstellen, is met het oog op de uniformiteit ervan en gezien de kleinschaligheid van Aruba, met de verschillende sectoren afgesproken dat er gezamenlijk één model zal worden opgesteld dat door de verschillende sectoren dan wel organisaties zal worden vertaald naar een 'eigen' Codigo of protocol, die past bij de eigen werksituatie. Organisaties zijn verder dus zelf verantwoordelijk voor de wijze waarop de Codigo wordt ingebed in de werkwijze van de betreffende instelling. De Codigo moet immers passen bij de omvang, de inrichting en het type werk van de organisatie. Het zal bijvoorbeeld per organisatie verschillen welke medewerker het gesprek met de cliënt aangaat (zoals de professional zelf, een speciale functionaris kindermishandeling of een manager). Het opstellen van een model voorkomt dat ieder naar eigen inzicht een vertaalslag gaat maken.

Aan het wettelijk regelen van de stappen die bij signalen van kindermishandeling genomen moeten worden, en de elementen waaruit de Codigo tenminste moet bestaan, is behoefte omdat veel beroepspersonen onzeker zijn over de te zetten stappen als zij kindermishandeling signaleren. Door de stappen te beschrijven die deze professionals in geval van signalen van geweld kunnen zetten, worden professionals ondersteund in het effectief reageren op deze signalen. Dergelijke stappen worden opgenomen in de Codigo. Een Codigo leidt een professional dus stapsgewijs vanaf het opmerken van kenmerken van kindermishandeling naar de laatste fase, waarin de professional – zo nodig met ondersteuning door deskundigen – besluit tot het zelf organiseren van de nodige hulp of het doen van een melding bij het AMK. Indien de vermoedens van kindermishandeling onterecht blijken, is het uiteraard niet nodig om te melden of hulp te organiseren. Op deze manier zijn organisaties en hun medewerkers alsmede zelfstandige beroepsbeoefenaren voorbereid en weten zij hoe te handelen in zulke moeilijke situaties, die vaak enorme dilemma's met zich meebrengen.

De verplichting om over een Codigo te beschikken, maar voornamelijk om deze te gebruiken, geldt voor een diversiteit van beroepspersonen. Aangenomen zou kunnen worden dat de ene categorie wellicht beter toegerust zal zijn qua capaciteit, deskundigheid en financiële middelen om uitvoering te geven aan de genoemde verplichting, dan de andere. Met het oog hierop zijn in het kader van het Sociaal Crisis Plan (SCP) middelen vrijgemaakt voor het instellen van de projectgroep *Codigo di Proteccion* en het aanstellen van vier projectleiders voor de verschillende sectoren. De projectgroep en -leiders hebben tot taak de verschillende organisaties en professionals te ondersteunen door het geven van voorlichting en training. De projectgroep heeft hierin de coördinerende rol en ziet toe op de implementatie van de Codigo. Met het oog op haar centrale rol in de aanpak van kindermishandeling is – ook op kosten van het SCP – bij het AMK een eigen projectleider aangesteld die belast is met de bevordering van een goede samenwerking en afstemming tussen het AMK en de organisaties en professionals die de Codigo gaan gebruiken. Na de implementatiefase zal het personeel van de verschillende organisaties op grond van het train-de-trainer-concept door zogenaamde aandachtfunctionarissen verder worden opgeleid in het gebruik van de Codigo. Een aandachtfunctionaris is een collega-professional met extra deskundigheid op het gebied van kindermishandeling, waarop alle professionals die onder de Codigo vallen een beroep kunnen doen.

Bij de inwerkingtreding van het landsbesluit zullen de betrokken beroepspersonen dus voldoende toegerust zijn voor het herkennen en beoordelen van signalen en situaties van kindermishandeling.

Financiële paragraaf

De kosten gemoeid met de invoering van het landsbesluit vormen integraal deel van de begroting van het SCP. Meer in het bijzonder zijn de kosten gemoeid met de instelling van het DKJ en de aanstelling van de projectleiders tijdens de implementatiefase van het landsbesluit en daarna van aandachtfunctionarissen ten behoeve van een structurele opleiding van beroepspersonen in het gebruik van de Codigo, geraamd op Afl. 2.148.447,-.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

In artikel 1 wordt een aantal in het landsbesluit gebezigde begrippen gedefinieerd. Het gaat ten eerste om de “cliënt”. Dit is de persoon met wie de beroepspersoon professionele contacten onderhoudt. De cliënt is evenwel niet beperkt tot de minderjarige, zijn ouders of vertegenwoordigers. Ook de vermoedelijke pleger of een getuige van kindermishandeling valt onder de definitie van het begrip cliënt. De “kindcheck” behelst het nagaan of kinderen onder de zorg van de cliënt staan en beoordelen of kan worden vastgesteld of de kinderen

veilig zijn. De begrippen “kindermishandeling”, “meldcode” en “melding” spreken voor zich en hoeven geen nadere toelichting.

Artikelen 2

Het verplichte gebruik van een Codigo door beroepspersonen is geregeld in artikel 1:243d, eerste lid, BWA. Het betreft de beroepspersonen die werkzaam zijn in de sectoren onderwijs, kinderopvang, gezondheidszorg, maatschappelijke zorg en justitie. Artikel 3 van het landsbesluit regelt de verplichting voor de werkgevers van deze professionals dan wel de eindverantwoordelijken om de Codigo op te stellen en deze te implementeren door het gebruik en de kennis hiervan onder hun werknemers c.q. personeel te bevorderen. Als vermeld in het algemene deel van deze nota van toelichting zal een model van de Codigo worden opgesteld die in de respectievelijke sectoren verder zal worden uitgewerkt aan de hand van de eigen werksituatie.

Onderwijs en kinderopvang

Voor wat betreft het onderwijs is ten eerste de minister, belast met onderwijs, – indien het gaat om de openbare scholen – verantwoordelijk voor het beschikken over de Codigo die door het werkzame personeel (leerkrachten, maatschappelijk werkers, IB'ers, etc.) moet worden toegepast. Indien het gaat om bijzondere scholen, is het schoolbestuur daarvoor verantwoordelijk (onderdelen a tot en met c). Het ligt in de rede dat de voornoemde minister deze verplichting mandateert aan de desbetreffende schoolbesturen. Dit geldt zowel voor kleuter- en basisscholen, en scholen die voortgezet onderwijs geven. Bij de Universiteit van Aruba is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor het *in place* hebben van een Codigo (onderdeel d). Ook de toezichthouders werkzaam bij het Bureau Leerplicht zullen met regelmaat in aanraking kunnen komen met minderjarigen en hun gezin en in dat kader eventuele situaties van kindermishandeling tegenkomen. Op grond van onderdeel e dient de minister, belast met onderwijs, – die deze taak naar alle waarschijnlijkheid aan de Directeur van de Directie Onderwijs zal opdragen – ervoor zorg te dragen dat deze toezichthouders de Codigo toepassen. Tot slot moeten ook houders van opvangcentra over een Codigo beschikken die door het personeel dient te worden toegepast (onderdeel f). Het zal hier voornamelijk gaan om de betrokken leidsters.

Maatschappelijke zorg

Onder onderdeel g van artikel 2 vallen alle instellingen die in Aruba maatschappelijke hulp bieden. Als voorbeeld kunnen hier genoemd worden de Stichting Casa Cuna Progreso en de Stichting Kinderhuis Imeldahof. Degene die met de leiding is belast bij deze organisaties is op grond van dit onderdeel verplicht erop toe te zien dat de Codigo binnen de organisatie *in place* is en door het personeel wordt toegepast. Voor wat betreft het gebruik van de Codigo door het ambtelijk personeel dat ressorteert onder de minister, belast met sociale

aangelegenheden, valt de verantwoordelijkheid onder laatstgenoemde (onderdeel h). Hij ziet dus toe op de implementatie van de Codigo bij (onder meer) de Directie Sociale Zaken.

Gezondheidszorg

Op grond van onderdeel i zijn ook zorgaanbieders in de zin van de Landsverordening kwaliteit in de gezondheidszorg verantwoordelijk voor het hebben van een Codigo voor het werkzame personeel. Dit geldt bijvoorbeeld voor instellingen als het ziekenhuis (de Stichting ziekenverpleging), de IMSAN en de Fundacion Salud Mental Aruba Respaldo. Onder zorgaanbieders vallen ook de zelfstandige beroepsbeoefenaren in de medische sector, zoals huisartsen, specialisten, psychologen, fysiotherapeuten, etc. Zij moeten ervoor zorgdragen dat de Codigo in hun praktijk beschikbaar is en door hun personeel wordt toegepast. In het derde lid van artikel 2 is een bijzondere verplichting opgenomen voor de zelfstandige beroepsbeoefenaren als bedoeld in artikel 1 van de Landsverordening beroepen in de gezondheidszorg, inhoudende dat ook zij zelf de Codigo toepassen in gevallen waarin zij signalen van kindermishandeling constateren.

Justitie

Dat de Stichting Reclassering over de Codigo beschikt en dat het personeel de Codigo in voorkomende gevallen hanteert, spreekt voor zich (onderdeel j). Hetzelfde geldt voor de Stichting Fundacion Guiami (Guia Mi) (onderdeel k), waarvan de verklaring van het bestuur als bedoeld in het Interimbesluit voogdij door rechtspersonen bij landsbesluit van 29 april 2016 is aanvaard. Guia Mi is hierdoor de wettelijk erkende rechtspersoon die op basis van de desbetreffende bepalingen van het BWA belast wordt met de voogdij over minderjarigen. Guia Mi speelt dan ook een grote rol bij het signaleren van kindermishandeling, waardoor de stichting onder de werking van de Codigo dient te vallen. Ook andere professionals in de justitiële sector die in aanraking komen met minderjarigen en signalen van kindermishandeling kunnen constateren, zijn verplicht de Codigo te hanteren. Ten behoeve van deze personen – doorgaans ambtenaren – draagt onderdeel l de minister, belast met justitie, op om ervoor zorg te dragen dat de diensten waarvan het personeel in een beroepsmatige, hulpverlenende, of pedagogische relatie staat tot of in aanraking komt met de minderjarige of zijn gezin, over de Codigo beschikken en dat de Codigo door het personeel wordt toegepast. Het gaat hier in ieder geval om de Directie Voogdijraad, het Orthopedagogisch Centrum en het KPA. De minister, belast met justitie, zal degenen die belast zijn met de leiding bij voornoemde organisaties derhalve opdragen om ervoor te zorgen dat de Codigo binnen de respectievelijke organisaties wordt geïmplementeerd. Over de vraag of diensten zoals de DIMAS, de Guarda Nos Costa en de Immigratiedienst (IASA) ook over de Codigo moeten beschikken, beslist de minister, belast met justitie.

Artikel 3

Voor de elementen en stappen die in het landsbesluit worden voorgeschreven, is aansluiting gezocht bij de elementen zoals die in Nederland op grond van het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling¹ gelden. Deze elementen en stappen zijn met het lokale veld besproken en zijn in de Arubaanse situatie goed bruikbaar. Van belang is immers dat de voorgestelde regelgeving zoveel mogelijk aansluit bij het beroepsmatig handelen van de verschillende professionals.

onderdeel a

Het in het eerste lid, onderdeel a, genoemde stappenplan wordt in het tweede lid uitgewerkt. Hoewel de te nemen stappen in een bepaalde volgorde zijn gerangschikt, is deze volgorde niet dwingend. Het gaat erom dat de professional op enig moment in het proces alle stappen heeft doorlopen, *voordat* hij besluit of een melding moet worden gedaan. Zo zal het soms voor de hand liggen om meteen met de cliënt in gesprek te gaan over bepaalde signalen. In andere gevallen zal de professional eerst overleg willen plegen met een collega voordat hij het gesprek met de cliënt aangaat. Ook zullen stappen soms twee of drie keer worden gezet. De in het tweede lid opgenomen stappen worden als volgt toegelicht.

Stap 1: In kaart brengen van signalen (tweede lid, onderdeel a)

Als een professional signalen opvangt van kindermishandeling wordt van hem gevraagd om deze signalen in kaart te brengen. Hij legt deze vast, evenals (de uitkomsten van) de gesprekken die hij over de signalen voert, de stappen die hij zet en de besluiten die hij neemt. Ook de gegevens die de signalen weerspreken, worden vastgelegd. In veel organisaties wordt van iedere cliënt een dossier aangelegd. In dat geval worden de gegevens over de signalen en over de stappen die worden gezet in het dossier vastgelegd. Beschikt een organisatie of zelfstandige professional niet over een cliëntdossier, dan moet in de Codigo voor de eigen organisatie of praktijk worden aangegeven op welke wijze en waar de professional de gegevens over de signalen en over de ondernomen stappen vastlegt.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van het AMK (tweede lid, onderdeel b)

Overleg over de signalen is ook een onderdeel van het stappenplan. Om de signalen die in kaart zijn gebracht goed te kunnen duiden, is overleg met een deskundige collega noodzakelijk. Te denken valt hierbij bijvoorbeeld aan een aandachtfunctionaris kindermishandeling binnen de eigen organisatie, of aan het zorg- en adviesteam van de school. Zo nodig kan op basis van anonieme cliëntgegevens (daarnaast) ook het AMK worden geraadpleegd. Adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme

---

¹ Staatsblad 2013, 324.

cliëntgegevens. Voor een adviesgesprek behoeft het beroepsgeheim dus niet te worden verbroken.

Stap 3: Gesprek met de cliënt (tweede lid, onderdeel c)

Naast het collegiale overleg en eventueel het adviesgesprek met het AMK is een gesprek met de cliënt onderdeel van het stappenplan. Omdat openheid een belangrijke grondhouding is in de verschillende vormen van dienstverlening aan de cliënt, wordt in het stappenplan zo snel mogelijk contact gezocht met de cliënt (of met zijn ouders) om de signalen te bespreken. Soms zal het vermoeden door het gesprek worden weggenomen. De volgende stappen van het stappenplan zijn dan niet nodig. Worden de zorgen over de signalen door het gesprek niet weggenomen, dan worden ook de volgende stappen (d en e) gezet.

In het gesprek met de cliënt gaat het er om dat de professional:

- het doel van het gesprek uitlegt;
- de signalen (dit wil zeggen de feiten) die hij heeft vastgesteld en de waarnemingen die hij heeft gedaan, bespreekt;
- de cliënt uitnodigt om daarop te reageren; en
- pas na deze reactie zo nodig komt tot een interpretatie van wat hij heeft gezien en gehoord en wat hem in reactie daarop verteld is.

Wanneer het door het voeren van het gesprek aannemelijk is dat de veiligheid van een van de betrokkenen in het geding zou kunnen komen, kan het gesprek met de cliënt achterwege blijven. Het is immers mogelijk dat de cliënt vermoedelijk dader is. Het is denkbaar dat een professional besluit om zijn vermoeden nog niet met de dader te bespreken omdat hij het risico aanwezig acht dat de dader zich, na dit gesprek, op het slachtoffer af zal reageren. Ook kan worden afgezien van een gesprek als er goede redenen zijn om aan te nemen dat de cliënt daardoor de contacten met de professional zal verbreken waardoor de cliënt uit het zicht raakt. Belangrijk is dat openheid naar de cliënt voorop staat en dat het gesprek met de cliënt alleen in uitzonderlijke situaties achterwege kan blijven.

Ook als een cliënt nog jong is, is het van belang dat de professional het gesprek met hem aangaat, tenzij dat vanwege zijn jeugdige leeftijd echt niet mogelijk of te belastend voor hem is. De professional beoordeelt zelf of een gesprek zinvol en mogelijk is, zo nodig in overleg met een collega of met het AMK. Het kan van belang zijn om een kind even alleen te spreken, zonder dat zijn ouders daarbij aanwezig zijn zodat het kind zich vrij kan uiten. De professional hanteert hiervoor de regels die op zijn eigen sector van toepassing zijn. Als uitgangspunt geldt dat de ouders hierover vooraf worden geïnformeerd. Maar in verband met de veiligheid van het kind, van de professional, of die van anderen, kan ook worden besloten om toch een eerste gesprek met het kind te voeren zonder dat de ouders hierover

van tevoren worden geïnformeerd. Normaal gesproken zal er, als het om een minderjarige cliënt gaat, ook een gesprek over de signalen worden gevoerd met de ouder(s). Dit is niet alleen van belang als de ouders mogelijkwits betrokken zijn bij het huiselijk geweld of de mishandeling, maar ook als dit niet aan de orde is. Want de ouders behoren, zeker als zij het gezag uitoefenen, als regel te worden geïnformeerd over wat er bij hun kind speelt.

Stap 4: Inschatting van het risico en de aard en ernst van de kindermishandeling (tweede lid, onderdeel d)

Stap vier regelt dat de hierna in de toelichting op het eerste lid, onderdeel b, te bespreken inschatting moet worden toegepast.

Stap 5: Beslissen: hulp organiseren of melden (tweede lid, onderdeel e)

Na de weging van de kindermishandeling komt de professional, zo nodig ondersteund door deskundigen, tot een besluit: zelf hulp organiseren of een melding doen. Waar het bij deze afweging om gaat is dat de professional beoordeelt of hij zelf, gelet op zijn competenties, verantwoordelijkheden en professionele grenzen, in voldoende mate effectieve hulp kan bieden of organiseren. In het geval dat hij meent dat dit niet of onvoldoende het geval is, ligt een melding bij het AMK voor de hand. Dit wil zeggen dat niet alle gevallen van (vermoedens van) kindermishandeling bij het AMK gemeld moeten worden. Hieraan ligt ten grondslag dat aan het verplicht melden van *alle* gevallen waar de professional zelf de noodzakelijke hulp kan bieden, een aantal negatieve neveneffecten verbonden is. Het verplicht melden leidt bij professionals ten eerste tot de neiging om de casus dan volledig over te laten aan het AMK, dat op haar beurt overbelast raakt, waardoor de nodige hulp niet (tijdig) wordt geboden. Het verplicht melden kost de meldende professional en het AMK voorts relatief veel tijd. Alle relevante informatie moet aan het AMK worden overgedragen, ouders en kind moeten van de melding in kennis worden gesteld, het AMK moet van elke melding een dossier aanmaken en moet in alle gevallen ook weer een eigen afweging maken, waarvan ouders, kind en professional op de hoogte moeten worden gesteld. In een groot aantal gevallen blijkt na onderzoek dat er geen sprake is van een situatie van kindermishandeling dan wel van een situatie die door de betrokken professional zelf eerder opgelost had kunnen worden. Tot slot wordt een melding van kindermishandeling door ouders vaak als zeer negatief ervaren. Dat kan afbreuk doen aan hun bereidheid om de noodzakelijke hulp die de professional hen wil bieden te accepteren.

In de opzet waarvoor nu gekozen is, zal het mogelijk zijn om een overzicht te krijgen van alle situaties van kindermishandeling waar professionals de stappen van de Codigo hebben gezet. In het kader van het SCP is er namelijk een centraal registratiesysteem in voorbereiding waarin professionals deze gevallen vastleggen. Dit systeem zal gaan fungeren op een wijze die vergelijkbaar is met de Verwijsindex Risicjongeren (VIR) zoals

die ook in Nederland bekend is. Anders dan in Nederland zullen in dit registratiesysteem echter uitsluitend gevallen van kindermishandeling worden geregistreerd en gemonitord.

onderdeel b

Op grond van onderdeel b dient de Codigo een mechanisme te bevatten op grond waarvan degenen die met de Codigo werken, kunnen nagaan of sprake is van (een risico op) kindermishandeling, welke aard dat geweld of die mishandeling heeft of zou kunnen hebben en wat de ernst ervan is of zou kunnen zijn. Aan de hand hiervan dient te worden beoordeeld of het bieden of organiseren van hulp of het doen van een melding bij het AMK aangewezen is. Mocht blijken dat een melding bij het AMK aangewezen is, dan staat dit niet in de weg aan het zelf organiseren van hulp door de professional. Bij een melding bepaalt het AMK in overleg met de professional immers of ook handelen van het AMK nodig is naast de hulp die de professional mogelijk al in gang heeft gezet. Informatie over de betrokkene wordt door het AMK vastgelegd. Met het oog op de toepassing van onderdeel b loopt een langlopend en intensief traject voor de implementatie van de werkwijze "*Signs of Safety*". Deze werkwijze stelt professionals in staat om de veiligheid van kinderen in situaties van verwaarlozing, mishandeling en seksueel misbruik tijdig te herkennen en te beoordelen, door hen een aantal instrumenten ter beschikking te stellen die hierin ondersteunend zijn. Ruim vijfhonderd professionals zijn reeds in deze werkwijze opgeleid en in 2021 zullen meer medewerkers worden getraind, waardoor de betrokken professionals voldoende toegerust zullen zijn voor het herkennen en beoordelen van signalen en situaties van kindermishandeling. Hiernaast is het van belang op te merken dat bij alle stappen die beroepspersonen zetten in het kader van de Codigo, zij voor deskundig advies een beroep kunnen doen op het AMK.

onderdeel c

Niet alle stappen behoeven door de signalerende professional zelf te worden doorlopen. Binnen de organisatie en ook tussen ketenpartners in de zorg kunnen taken worden verdeeld. De wijze waarop een en ander feitelijk vorm krijgt, wordt door de organisatie of de zelfstandige professional zelf bepaald. Dit landsbesluit legt als minimumeis vast dat in de Codigo de verantwoordelijkheden van de diverse (groepen) medewerkers bij de verschillende elementen ervan dienen te worden opgenomen. Dit zorgt ervoor dat het voor iedereen die met de Codigo werkt duidelijk is wat van hem verwacht wordt. Het landsbesluit regelt niet wie in een organisatie de eindverantwoordelijkheid heeft om te besluiten dat wel of niet tot het bieden of organiseren van hulp of tot melding wordt overgegaan. De verplichting om een Codigo op te stellen (feitelijk gaat het om de verplichting om over de Codigo te beschikken) en deze te implementeren, geldt immers voor zeer verschillende organisaties in diverse sectoren. Wie logischerwijs de verantwoordelijkheid kan nemen voor het besluit al dan niet te melden, is afhankelijk van de organisatie. In een ziekenhuis zouden dit bijvoorbeeld artsen kunnen zijn, in een welzijnsorganisatie de manager en op een school

een zorgcoördinator of IB'er. Ook degene die binnen de organisatie verantwoordelijk is voor het schriftelijk vastleggen van de doorlopen stappen wordt niet in het landsbesluit geregeld. Dit verschilt immers per organisatie. Daarom is, als gezegd, besloten om elke organisatie de Codigo voor zijn eigen werksituatie verder te laten uitwerken en daarin duidelijk vast te leggen wie de eindverantwoordelijkheid heeft om te besluiten dat wel of niet tot het bieden of organiseren van hulp of tot melding wordt overgegaan en wie verantwoordelijk is voor het vastleggen van de ondernomen acties. Dit kunnen overigens ook meerdere personen zijn. Daarbij dienen duidelijke afspraken gemaakt te worden over de taakverdeling tussen deze personen.

onderdeel d

Het signaleren en het indien nodig bieden of organiseren van hulp of melden van kindermishandeling behoort ook tot het werkterrein van professionals die volwassenen als cliënt hebben. Er zijn risicofactoren bij ouders bekend die de kans op kindermishandeling aanzienlijk verhogen. Ouders die hun kind mishandelen of verwaarlozen, hebben relatief vaak last van bijvoorbeeld psychische of psychiatrische problemen. Ook verslaving aan alcohol of drugs komt vaak voor als risicofactor. In onderdeel d wordt als verplicht element van de Codigo opgenomen dat, indien de situatie daarom vraagt, een kindcheck moet worden uitgevoerd. Het gaat dan in de praktijk om cliënten waarbij de (medische) conditie of situatie een risico kan inhouden voor kinderen die afhankelijk zijn van de cliënt, zoals bij bepaalde vormen van psychische of verslavingsproblematiek en bij cliënten die te maken hebben met huiselijk geweld. De kindcheck behelst kortweg het nagaan of kinderen onder de zorg van de cliënt staan en beoordelen of kan worden vastgesteld of de kinderen veilig zijn. Van de professionals wordt niet verwacht dat zij een uitgebreid onderzoek doen om te bepalen of sprake is van kindermishandeling. Professionals zullen daarom niet altijd goed kunnen vaststellen of de kinderen veilig zijn. Op basis van stap 4 dienen zij in te schatten of de kindermishandeling dermate is dat melding bij het AMK moet volgen. Wanneer de inschatting is dat hulpverlening op vrijwillige basis het risico voor het kind voldoende kan afwenden, dan kan de professional er voor kiezen zelf deze hulp te verlenen of deze elders in gang te zetten.

De combinatie van de verplichte kindcheck en de inschatting van het risico en de aard en ernst van de kindermishandeling leidt er de facto toe dat in dergelijke situaties een zorgvuldige toetsing van het belang van het kind plaatsvindt en daarnaar wordt gehandeld. De kindcheck met de beschreven vervolgstappen gelden niet alleen voor instanties uit de reguliere en geestelijke gezondheidszorg, maar ook voor andere sectoren waar professionals te maken hebben met volwassen cliënten. Dit zal vooral instanties betreffen in de sectoren maatschappelijke ondersteuning en justitie.

onderdeel e

Ten aanzien van de verhouding tussen het beroepsgeheim en de vraag of een professional onder omstandigheden al dan niet privé gegevens van een client mag verstrekken teneinde een situatie van kindermishandeling te beëindigen, of om een redelijk vermoeden van kindermishandeling te onderzoeken, wordt in aansluiting op hetgeen in het algemene deel van deze nota van toelichting is vermeld, het volgende opgemerkt.

De professionals in de sectoren die onder de werking van de Codice vallen, hebben zonder uitzondering te maken met een beroepsgeheim. Iedere professional die individuele cliënten hulp, zorg, steun of een andere vorm van begeleiding biedt, heeft namelijk een beroepsgeheim. Deze zwijgplicht, zoals het beroepsgeheim ook wel wordt genoemd, verplicht de professional om, kort gezegd, geen informatie over zijn cliënt aan derden te verstrekken, tenzij de cliënt hem daarvoor toestemming heeft gegeven. Doel van het beroepsgeheim is de drempel voor de toegang tot de hulpverlening zo laag mogelijk te maken en de cliënt het vertrouwen te geven dat hij vrijuit kan spreken. De zwijgplicht geldt bijvoorbeeld voor maatschappelijk werkers, IB'ers, ouderenwerkers, jeugdhulpverleners, medisch hulpverleners, medewerkers in de kinderopvang en in peuterspeelzalen.

Het beroepsgeheim geldt ook voor begeleiders en hulpverleners van de reclassering en van justitiële (jeugd) inrichtingen. De hierboven beschreven algemene zwijgplicht voor hulpverleners en begeleiders is niet specifiek opgenomen in een bepaalde landsverordening, maar wordt afgeleid uit de privacybepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (artikel 8) en uit de Staatsregeling (artikel I.16). Deze bepalingen worden nog eens ondersteund door artikel 2:232 van het Wetboek van Strafrecht van Aruba dat een verbod bevat op het verbreken van geheimen die aan de professional zijn toevertrouwd.

Een aantal beroepsgroepen kent een specifieke zwijgplicht die is geregeld in een 'eigen' landsverordening. Dit geldt bijvoorbeeld voor medische hulpverleners, zoals artsen en verpleegkundigen, die hun zwijgplicht vinden in artikel 34 van de Landsverordening beroepen in de gezondheidszorg en in artikel 7:457 BWA.

Functionarissen die een professional met een beroepsgeheim ondersteunen, hebben een zogeheten afgeleid beroepsgeheim. Denk daarbij aan de receptioniste, de (dokters)assistente, de leidinggevende of de staffunctionaris. Ondersteuners die door hun ondersteunende taken op de hoogte raken van informatie over ouders en jeugdigen die onder het beroepsgeheim valt, moeten deze informatie geheim houden, ongeacht of ze zelf een beroepsgeheim hebben.

Zoals in het algemene deel van deze nota van toelichting is vermeld, vormt artikel 1:243c, eerste lid, BWA een uitzondering op het beroepsgeheim van de professionals die vallen onder het toepassingsbereik van het landsbesluit. Deze professionals hebben op grond van deze bepaling het recht om – zo nodig zonder toestemming van de cliënt – te melden bij een AMK en informatie te verstrekken op verzoek van deze instantie, ook in het geval dat de professional zelf voor het verzoek nog geen vermoeden had van kindermishandeling. De Codigo moet dan gezien worden als een stappenplan dat professionals ondersteunt bij het zetten van de juiste stappen voor een zorgvuldige aanpak van signalen van kindermishandeling. De stappen in de Codigo borgen ook meteen een zorgvuldige omgang met gegevens die vallen onder het beroepsgeheim. Professionals twijfelen in de praktijk echter nog vaak of en welke informatie zij mogen delen met het AMK en weten soms niet zeker hoe zij moeten omgaan met het delen van informatie met collega's en (andere) hulpverlenende organisaties. Daarom is het van belang om in de Codigo in te gaan op de wijze waarop professionals met vertrouwelijke gegevens dienen om te gaan bij (vermoedens van) kindermishandeling.

De minister van Justitie, Veiligheid en Integratie,

De minister van Sociale Zaken en Arbeid,